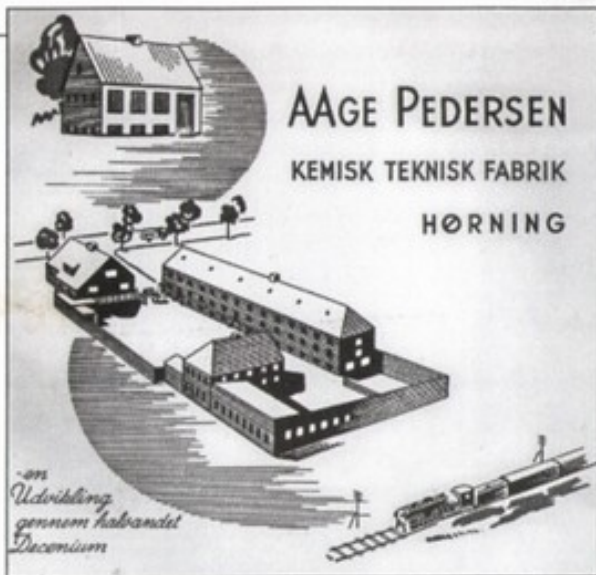

*Vor Tandpasta er gavnlig for Kronz og Rod.
 Brug den flere Gange om Dagen.
 Om De fortrakker Pelikan for Jodl,
 ja, det gør mindre til Sagen.*

Satz & tryk: Hørsing Kommunes Kreative Center • 12/2005

EGNSARKIVET I HØRNING

*Vi taaler ingen Sjukemøbler,
 men kræver Orden til det rent utrolige.
 Her pakkes vore Specialartikler:
Maltho Musshorn og Pelikan Sæverolie.*

ÅRSSKRIFT 2005

17. årgang

Forord

Kort efter at jeg sidste år skrev forord til Støtteforeningens årsskrift arrangerede Egnarkivet en udstilling på Hørning bibliotek med et mindre udsnit af vores arkivalier. Set på baggrund af udtalelser fra biblioteket og antallet af besvarelser på en spørgekampagne der var lavet, forløb udstillingen fuldt tilfredsstillende. Arkivet har derfor berammet en ny udstilling til afholdelse i december.

I det forløbne år er der ansat en ny arkivleder, Bente Madsen, som har fået bevilget og iværksat en del nyanskaffelser til hjælp i det daglige arbejde og for gæsterne, der besøger arkivet.

Endelig har vi efter en lang proces fået Egnarkivets nye vedtægter godkendt i årets løb.

Her skal bringes en speciel tak til bestyrelsesmedlem i »Sammenslutningen af Lokallarkiver i Amtskredsen«, SLA, Leif Juul Pedersen, Skanderborg for værdifuld støtte med formuleringen.

Vores arkivleder har allerede fået hjælp med gode råd fra SLA, for at kunne løse sine opgaver bedst muligt.

På arkivet i Veng leder næstformand i Egnarkivet, Jørgen Christensen, en interessegruppe, der trofast møder op og hjælper til med at sortere og registrere nyttilkomne effekter. En mindre udvidelse af arkivet er udliciteret og forventes snart igangsat.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi i Egnarkivet som helhed, er en del hæmmet i vores arbejde fordi vi mangler folk

med PC-erfaring. Det er et ønske, at alt materiale i fremtiden kan samles på computere, så arkivlederen hurtigt kan skaffe alle tilgængelige oplysninger.

Efter at årsskriftet i flere år har omhandlet egnens skoler, er der i år givet frie hænder med vægt på tidligere betydningsfulde virksomheder i området.

På grund af stadigt stigende omkostninger bliver årsskriftet i år kun sendt til medlemmer af Støtteforeningen. Øvrige interesserede kan afhente et eksemplar ved henvendelse på arkiverne eller på biblioteket.

Til slut en stor tak til alle der har deltaget i arbejdet for arkiverne i Hørning og Veng i det forløbne år.

Hørning, efteråret 2005.

*Svend Kannegaard Olsen
Styrelsesformand*

Engesholm sidst i 1960'erne (H40/401).

Mejeriet Engesholm

Det kan med stor sikkerhed fastslås, at det var landbrugskrisen i 1880'erne, der dannede baggrund for andelsbevægelsestanken i landbruget og dermed oprettelsen af de mange andelsmejerier, der i løbet af en kort årrække blev opført landet over.

Det var også i denne vanskelige tid for erhvervet, at bønderne på Hørningegnen holdt op med selv at kærne smør og oprettede et andelsmejeri.

Efter en række forberedende møder blev mejeriets opførelse vedtaget på et møde den 8. juni 1885. Mejeriet blev bygget i stationsbyen med god adgang til vandforsyning, der var afgørende for placeringen.

Mejeriets første bestyrelse bestod af Jens Dam, Bodil Mølle som formand, Chr. Laursen, Dørup, Jens Hansen, Hørning, Erik Jørgensen, Bjertrup og sognefoged Chr. Jensen, Fregerslev.

Med undtagelse af en mindre kreds af mælkeproducenter i Bjertrup, som endnu i to år var bundet til mejeriet Nonnebjerg ved Skanderborg, var så godt som alle i Hørnings opland andelshavere fra starten. Forholdene var små til at begynde med, men der var et ubrydeligt sammenhold i området, hvor mejeriet hurtigt gik en positiv udvikling i møde.

15 formænd i mejeriets historie

Jens Dam afløstes som formand af R. P. Thomsen, Dørup Mølle, og i årene fremefter har følgende været formænd for mejeriet. Gdr. L.P.C. Laursen, Dørup, gdr. Anders Andersen, Hørning, gdr. P. Hugaard, Bjertrup, gdr. Niels Møller, Lethsminde, sognefoged Michael Andersen, gdr. Hjort Han-

sen og gdr. Niels Nielsen, Hørning, gdr. P. Møller, Nydamsgård, der var formand to gange, ialt i 16 år, gdr. Rasmus Borgbjerg, Fregerslev, og gdr. Peter Dam, Bjertrup, gdr. Svend Borgbjerg, Fregerslev og gdr. Kristian Skovgaard Sørensen, Dørup. Mejeriets sidste formand var gdr. Ejvind Søgaard, Fregerslev.

8 mejeribestyrere, deraf en kvinde

Mejeriet har haft otte bestyrere, nemlig Nielsen Frost, frk. Wendelbo, Bøgh Clausen, Laurids Clausen, Smedegaard, F. C. Thomsen, Harald Petersen, der dygtigt ledede mejeriet i 36 år frem til 1954 hvor han måtte trække sig på grund af sygdom. Bestyrer frem til mejeriets lukning i 1968 var Sigurd Kajshøj.

Ombygninger og moderniseringer

En delvis ombygning blev foretaget i 1905. I 1930 foregik en omfattende modernisering af mejeriet. Ved samme lejlighed købte man en naboejendom – det gamle maltgøreri – for at sikre plads til eventuelle senere udvidelser.

Der blev anskaffet nye maskiner m.m., i alt en udgift på over 30.000 kr. Mejeriet blev et af de mest moderne på egnen. Mejeriet behandlede dengang ca. 2.mill. kg mælk årligt.

Senere blev der foretaget store forandringer. I 1938-39 blev der således indrettet osteri og ostelagre. I 1949 overgik mejeriet til elektrisk drift. Der blev indkøbt nye maskiner, bl.a. en ny kærne, en osterøremaskine samt indrettet fryse- og køleanlæg.

Smør- og osteproduktion

Den første tid solgte mejeriet sit smør til grosserer Baune, Århus. Senere til grosserer Klitgaard, København, og gennem Aarhus og Omegns Mejeriforening. Senere var DB & CC, en selvstændig afdeling af DBS aftager af smørret.

Omkring 1960 var den årlige mælke-mængde på ca. 2,5 mill. kg, der leveredes af 88 interessenter med et samlet antal køer på ca. 800.

Mejeriet »Engesholms« 75-års jubilæum

Den 27. juni 1960 fejrede mejeriet at det havde bestået i 75 år. Forskellige festlige indslag var planlagt i løbet af dagen Om morgenen kl. 7 mødte bestyrelsen til morgenkaffe på mejeriets kontor, hvorefter mælkekuskenes smukt pyntede vogne blev beundret og bedømt eftersom de ankom til mejeriet. Til frokost samledes bestyrelse og kuske hos mejeribestyrer Sigurd Kajshøj og hustru. Kl. 19 var interessenter og øvrige gæster inviteret på Hørning kro til festmiddag med selskabeligt samvær og dans. Der mødte i alt 170 frem. Festen åbnedes med, at deltagerne blev budt velkommen af mejeriets formand Svend Borgbjerg, Fregerslev. Formanden gav en kort oversigt over »Engesholms« historie og mindedes afdøde mejeribestyrere, der havde banet vejen for mejeriets gode renommé. Sognerådsformand Poul Poulsen, Grumstrup bragte som repræsentant for smørfirmaet DDAC i Holbæk, mejeriet en lykønskning. »Engesholms« produkter er altid af fin kvalitet! Maskinfabrikant Bernhard Christensen, Århus, takkede for den tillid hans firma gennem årene havde nydt hos mejeriets

Som på de fleste andelsmejerier var osteproduktionen blevet stor på Engesholm. Årligt anvendtes omkring 950.000 kg mælk hertil, hvoraf der blev fremstillet 100 tons ost. Størsteparten blev eksporteret under mærket »Danbo«.

Fra beskedne forhold udviklede mejeriet Engesholm sig til en konkurrencedygtig virksomhed, hvilket må tilskrives fremsynde personers ledelse på alle områder.

ledelse.

Afdøde mejeribestyrer Smedegaards hustru, fru Smedegaard, København, mindedes årene på »Engesholm« mejeri.

Desuden blev der talt af formanden for Aldrup mejeri, gdr. Peter Laursen, Blegind, der takkede for godt naboskab og fremhævede sammenholdets betydning for de små mejerier. Endvidere havde mejeriets regnskabsfører, gdr. Niels Dam, Hørning og gdr. Kristian Søgaard, Fregerslev, ordet. Mejeribestyrer Sigurd Kajshøj, oplæste en lykønskning fra en anonym leverandør og holdt talen for damerne.

Pyntede mælkevogne ved mejeriets 75-års jubilæum i 1960 foran Brugsen

De pyntede mælkevogne

Formanden rettede en speciel tak til Viggo Nielsen, Sandagerkær, der havde kørt mælk til mejeriet i 30 år.

I aftenens løb blev der uddelt præmier for smukkeste pyntede vogne. Her blev Anton Andersen, Adslev, tilkendt 1. præmie. Niels Ove Olsen, Adslev, 2. præmie og Hans Andersen, Hørning, 3. præmie. Dagen blev i et og alt en uforglemmelig festdag, der først sluttede ud på de små timer.

Gaver

I anledning af jubilæet indkom der forskellige gaver, blomster og telegrammer.

Et ur fra personalet på mejeriet. Et solur fra Banken for Skanderborg og Omegn. En likør fra smørekøportforeningens formand i Holbæk. En kasse cigarer fra B. Christensens Maskinfabrik, Århus. 2. fl. vin fra Malling Stavefabrik, Aaby Madsen, Malling. Et sølvfad fra Paasch & Larsen Petersen, Horsens. En kgl. porcelænsvase fra De Danske Mejeriers Fællesindkøb. En blomsterkurv fra lokale forretningsforbindelser, købmændene, Th. Jørgensen, H. Faarup og H. Koldby Larsen, desuden fra uddeler Thomsen, Hørning brugsforening, fra murermester Hansen, malermester Kaae, tømrermester Hansen, installatør Nielsen, blikkenslagermester Hovedskou, skræddermester Poulsen, bagermester Nielsen og slagtermester Christensen.

Der var blomster fra »Dansk Esso«, Århus, Skanderborg Bogtryk, direktør Hartmann, Holbæk samt Hørning central.

Mejeriets bestyrelse i jubilæumsåret.

Svend Borgbjerg, Fregerslev. Chr. Skovgaard Sørensen, Dorup. Peter Østergaard, Beringbro. Otto Christensen, Hørning og Aksel Steffensen, Bjerttrup.

Efterskrift

Den 31. oktober 1968 standsede mejeriet driften på grund af stadig færre leverandører til at bære de stigende udgifter. Endvidere havde kommunen etableret et nyt rensningsanlæg med en for eftertiden stor udgift for mejeriet.

Af en oprindelig leverandørkreds på ca. 110 var der på daværende tidspunkt 42 tilbage. Heraf fortsatte 31 med at levere konsummælk til »Vesterbro« i Århus, senere en sammenslutning til »Centralmejeriet«.

11 leverandører ønskede ikke at gå ind på de skærpede krav om spande af rustfrit stål og lignende.

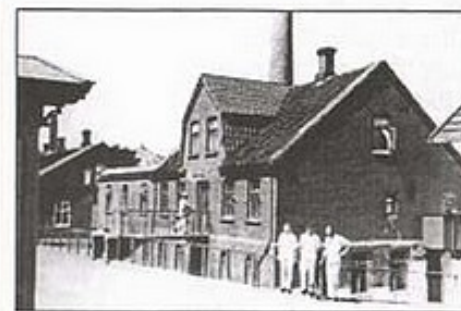
Fregerslev i oktober 1970.

Ejvind Søgaard.

Ved likvidationen den 1. maj 1970 blev mejeriet med tilhørende bestyrerbolig solgt til kommunen for 200.000 kr. Bygningerne blev ret kort efter nedrevet for at give plads til en ny bro over jernbanen.

Uddrag fra Andelsmejeriet »Engesholms« veludførte forhandlingsprotokoller fra 1915 – 1970, der befinder sig på Hørning Egnarkiv.

Svend Kannegaard Olsen

Engesholm i 1930'erne (H-68/13).

Levnedsberetning

for Gunnar Thomsen (dekor. 31.12 1988)

Gunnar Thomsen i sin butik (H-40/491)

startede Gunnar T. som bagerlærling i Sjørslev. En medvirkende årsag hertil var, at faderen mente, at chancerne for at blive selvstændig var større indenfor bagerfaget end f.eks. som uddeler. Læretiden hos bageren varede dog kun i halvandet år p.g.a. luftvejsproblemer med melstøv. Medvirkende til at Gunnar T. i stedet fik en læreplads i Brugs- en i Edslev (v. Hørning) var, at udde- leren i Sjørslev formidlede kontakten. Desuden skal det nævnes, at brugsfor- eningsbevægelsen stod stærkt på egnen gennem påvirkning fra FDB- direktør Laurits Brobjerg, der havde en gård på egnen.

Fra 1. 2. 1937 og 3 år frem var Gunnar T. således lærling hos uddeler P. Mor- tensen. Efter krigsudbruddet skiftede

Gunnar T. til den større Harlev-Framlev Brugs, hvor der udover uddeler G. Frost, var 4 ansatte. Tiden i Harlev-1. 5. 1940 til 1. 1. 1944 – blev særpræget, idet stort set alt blev rationeret, og dette betød ændrede vaner hos forbrugerne. F.eks. skulle alle have øl, snaps og cigaretter – også de der aldrig havde drukket eller røget. Med knapheden på benzin fulgte, at man over- gik til atter at bringe varer ud med heste- vogn. Fra 1. 1. til 1. 11. 1944 var Gunnar T. for egen regning på Den Danske Andels- skole i Middelfart – også her mærkedes den tyske indgriben i det danske samfund, idet

Gunnar Thomsen blev født d. 6. sept. 1921 i Sjørslev ved Kjellerup. Hans forældre var hjemmesygeplejerske Olga Kristine (f. Petersen) og træskofabri- kant Thomas Valdemar Thomsen. I 1928 påbegyndes i Sjørslev skole 7 års skolegang – fordelt på 4 klasser.

Da Brugsforeningen lå lige overfor hjem- met, og uddeleren ofte kom her, lå det lige for, at Gunnar T. som 9-årig begyndte som bydreng i Brugsen efter skoletid. Ved siden af dette bragte han fortsat brød ud for bageren. Efter skoleafslutningen i 1935

Andelsskolen – trods forstanderens prote- ster – blev beslaglagt, og eleverne flyttet til det nærliggende Hindsgavl Slot. Fra 1. 11. 1944 til 1. 6. 1945 var Gunnar T. 1. mand i en mindre Brugs – Tvingstrup nær Hors- sens, og herefter frem til 1. 1. 1947 i en til- svarende stilling i Tebstrup Brugs. Da en bedre og mere udviklende stilling i en større Brugs blev opslået i Uddeler-bladet, søgte og fik han denne. Således var han fra 1. jan. 1947 til 15. 5. 1950 1. mand i Kra- gelund (v. Silkeborg) hos uddeler R. Eriks- en. I Kragelund mødte Gunnar T. også sin kommende kone Sine Kusk Haarup, som var datter af landmand og kommunekasse- rer Henry Haarup og hustru Agnes Kusk Haarup. Efter at have søgt 50-100 uddeler- stillinger over hele landet blev Gunnar T. utålmodig med m.h.t. til udsigterne og tog et job som uddelervikar. Dette var en af få muligheder for at forbedre jobchancerne. Efter at have vikarieret få steder i Viby- området, kom han til Vitved Brugs d. 1. 7. 1950 som vikar for den syge uddeler. Fra 1. 10. 1950 blev Gunnar T. – blandt ca.100 ansøgere – ansat som uddeler i Vitved, og d. 14.10. blev han og Sine gift. Sammen drev de butikken alene – sommetider med en arbejdstid til kl. 2 -2 30 om natten med afvejning af varer til udbringning næste dag. Senere blev der i butikken ansat en lærling, men byens fremtidige udviklings- muligheder var begrænsede. Derfor søgte Gunnar og Sine T. i 1955 stillingen som uddelerpar i Hørning, hvor uddeler Olsen skulle pensioneres efter mere end 25 år som uddeler.

Det lykkedes at få stillingen, hvormed fulgte et krav om at stille en kaution på 12.000 kr. Det viste sig senere, at forventningerne til byens udvikling blev fuldt ud indfriet.

Derfor flyttede Gunnar og Sine T. 1. 11. 1955 til Hørning Brugs på Vestervej, hvor boligen lå over butikken. Med sig havde de blandt andet kasseapparat og regnemaski- ne, som de havde købt for 2850 kr. da Vit- ved Brugs ikke havde råd hertil.

Fra 1955 og til først i 1960'erne var væk- sten stærk i området – og da den oven i købet tog til de næste år – viste det sig at være en rigtig beslutning, da Gunnar T. overtalte bestyrelsen til at investere i en ny og større butik på en mark i udkanten af byen, som senere blev et større og succes- fuldt butikscener. Der fandtes på daværen- de tidspunkt 3 gamle købmandsforretnin- ger i byen, men som årene gik faldt de fra, og det var svært for nye at få fodfæste i byen. Det var således i marts 1967, Gunnar T. og den daværende bestyrelsesformand Anders Nielsen Rasmussen kunne tage den splinterny butik – indrettet efter de nye tanker: selvbetjening – i brug. Dette gav stødet til andre ændringer, da man her ophørte med kutymen »at købe på bog« og i stedet gik over til kontant betaling.

Det var såvel en arbejdsmæssig lettelse, som en forudsætning for fortsat vækst, da mange nye kunder kom til. De mange udfordringer og den gode velkomst i Hør- ning gjorde, at Sine og Gunnar T. faldt godt til. På den familiemæssige side skete der det, at de fik 2 døtre i henholdsvis 1954 og 1960. Der blev gennem årene oparbejdet en meget stor og trofast kundekreds. Lokalt var der således på mange måder opmærk- somhed og respekt omkring Brugsen og uddelerparret – som eksempel kan nævnes den årlige Hørning-revy, hvor Gunnar T. som en kendt personlighed ofte blev frem- hævet. Den vellykkede drift af Brugsen før-

te til flere udvidelser – senest i 1981, og i anledning af denne investering ophørte Brugsen, som en af de allersidste med dividendeudbetalingen til foreningens medlemmer. Medlemmerne kunne dog fortsat glæde sig over den årlige Brugs-fest, som kunne samle op til 7-800 deltagere. I 1988 var Brugsens omsætning i nærheden af 27 mill. kr., hvortil kan føjes, at ved Gunnar Thomsens tiltræden i 1955 var den på 300.000. Personalet talte efterhånden 21 personer, heraf flere med lang anciennitet. Ved fratræden i januar 1989 kunne Gunnar og Sine T. aflevere en velkonsolideret og tip-top moderniseret butik, hvor indførelsen af EDB (med scanner aflæsning ved nye kasseterminaler) netop var fuldført. Gunnar T. var ved sin fratræden 67 år og havde arbejdet indenfor brugsforeningsbevægelsen i over 52 år, hvor det holdningsmæssige altid havde været grundlæggende. Arbejdet havde været fysisk hårdt og kravene alsidige. Gunnar T.

udførte således selv reparationer på inventar og bygninger. I de seneste år var det en medvirkende årsag til et stigende arbejds-pres – og til beslutningen om at trække sig tilbage – at butiksfaget fik sværere ved at tiltrække og fastholde dygtigt lederpersonale. Efter sin fratræden har Gunnar T. fortsat tilknytning til Hørning Brugs, idet han sørger for den ugentlige vareudbringning og evt. reparationer i mindre omfang. Det tætte samarbejde mellem Sine og Gunnar T. i det daglige arbejde i Brugsen, gjorde

det naturligt, at Sine T. ligeledes fratrådte i. f. m. at Gunnar T. ophørte som uddeler.

Gunnar Thomsen modtog d. 31. december 1988 den kongelige belønningsmedalje med krone.

Det er i denne anledning at Gunnar Thomsen har skrevet sin levnedsbetretning i samarbejde med sin datter Jane.

Hendes Majestæt Dronningens Kabinetssekretariat

Undertegnede

Hendes Majestæt Dronningens kabinetssekretær gør herved viderlygt:

At Hendes Majestæt under den 31. december 1988 har tildelt

Brugsuddeler i Hørning Brugs,
Gunnar T h o m s e n, Hørning

den kongelige belønningsmedalje med krone.

Amalienborg, den 31. december 1988

Sine T. Thomsen
S. Ellischou Nilsen

Hørning Brugsforening

Hørning Brugsforening blev stiftet i februar 1917. Butikken blev indrettet i lokalerne på den gamle skole på Vestervej, hvor nu det nye rådhus er beliggende. Straks efter oprettelsen af butikscentret på Nørre Alle flyttede Brugsforeningen hertil i 1967. På grund af byens vækst er der siden sket store udvidelser.

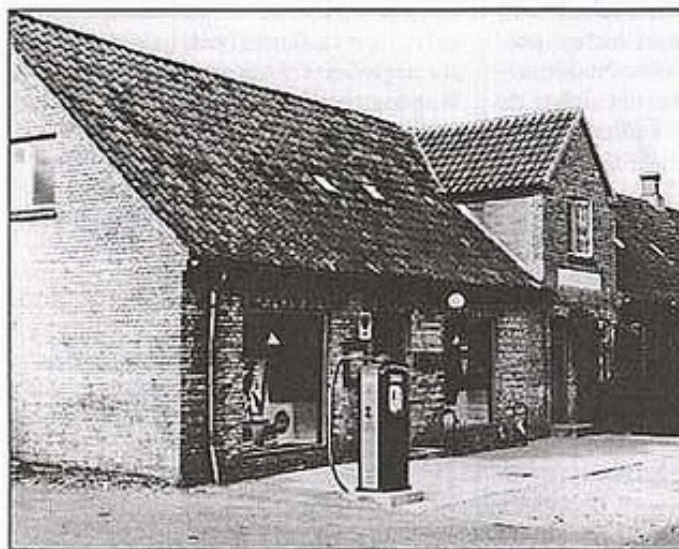
Hørning Brugsforening har i sin levetid

haft 4 stabile uddelere.

Fra 1917 – 1927 var det Alfred Klæstrup. Herefter var Sofus Olsen uddeler fra 1927 – 1955.

Fra 1955 og frem til 1989 var det Gunnar Thomsen.

Siden 1989 har den nuværende uddeler Niels Bjerg -Nielsen haft stillingen.

Til venstre:
Brugsen på Vestervej
1955.

Nederst:
Den nye Brugs på Nr.
Allé 1967.

Fra Veng Arkivets annaler

Peter Ingemar, en gammel Hårbydreng, udgav i 1945 et hæfte med en samling noveller og digte »Bette Fanden i Ramlosebakkerne«. (Det udtales Rammel-ås-bakkerne) Bogen er indleveret til Veng Arkivet af Christian Thorup Pedersen fra Hårby. I bogen beskrives livet i sidste halvdel af 1800-tallet, steder og gamle stednavne bliver nævnt, vi genkender nogle af de gamle Hårbyfolk, som vi også kender fra Brugsens og Mejeriets protokoller, og ikke mindst så er der nogle herlige personskildringer af datidens folk. Om historierne er helt sande, er ikke væsentligt, de bliver ikke ringere af at blive fortalt med et glimt i øjet, som Peter Ingemar formår.

På næste side er historien et lynnedslag, der skete i årene mellem 1866 og 1875. Før 1875 lå skolen, hvor nu Hårbyvej 32 ligger, en lille lav bygning, der i den ene ende havde skolestue og i den anden lærerbolig. Det var små forhold, da lærer Jens Carl C. Jensen i 1866 blev lærer i Hårby. I 1875 byggedes den Nye Hårby Skole, Hårbyvej 47, og det har betydet utroligt forbedrede forhold for børnene, men samtidig for læreren og hans familie, der nu fik meget mere plads.

Lige overfor den gamle skole, Hårbyvej 32, boede skrædderen i et lille stråtekt hus, der lå hvor nu Siimtoften munder ud i Hårbyvej, nemlig mellem Hårbyvej 27 og 29, mellem Seilings hus og træskomandens hus.

I historien nævnes også P. Thomsen. Per Thomsen Nielsen ejede en af de tre gårde nederst i byen. Gården brændte i 1938 og

flyttedes ud på marken, den nuværende Kløvergård. Mindestenen i krydset mellem Låsbyvej og Ryvejen er over P. Thomsens søn folketingsmand P. Th. Nielsen.

Else te Pesejlings boede i huset, hvor nu Inga Sejling bor, Hårbyvej 27, og madam Thorup var Christian Thorups bedstemor, Hårbyvej 20.

Den præstegård, der sidst i historien omtales og som brænder ved lynnedslag, var præstegården i Svejstrup. På den tid var Veng sogn et anneksogn til Svejstrup, hvor præsten boede.

Men nu til historien om LYNNEDSLAGET

Peter Ingemar:

Bette Fanden i Ramlosebakkerna

En Samling Noveller og et Par Digte

DANSKERENS FORLAG

Et lynnedslag

Drengene havde lige skiftet Vand i Karret med Mælken, der næste Morgen skulde transporteres til Mejeriet i Skanderborg. Det var før, de fik Mejeri i Byen.

Pludselig lyder deres Moders Røst fra Skolens Gavlvindue:

»Skynd jer at komme ind, det tordner saa slemt!«

Afsted for de med klaprende Træsko hen over den stenbelagte Gaard.

I Gadedøren stod Skolemesteren i den karakteristiske Stilling med højre Skulder mod den ene Halvdør, bakkende paa Piben.

Som en glødende Traad fra Himlen kom et Lyn, efterfulgt af en skrattende Torden; Regnen styrtede ned i Spandevs.

»Det slog ned i Byen!« sagde Degnen og lukkede den anden Halvdør for Regnen.

Anine og Elise skreg; deres Moder tyssede paa dem.

»Skolen brænder«, lød det uhyggelige Raab fra Gaden.

»Red Grisene« raabte Degnen.

Ud for Drengene, fik Grisene drevet væk fra Svinehuset, Duerne fra Dueslaget, Ungerne i Spaankurven, Skrukkehønen smidt ud af Døren, der blev lukket.

»Red Bøgerne!« lød Raabet fra Loftet, hvor Degnen fra Skorstenen hev Pølser og Flæsk ned ad Trappen, saa de endte paa Murstensgulvet i Forgangen.

Ind i Skolestuen. Bøgerne blev smidt hulter til bulter i Tørvekurve og slæbt over til Skrædderens, der boede lige overfor Skolen.

Lynet var slaet ned i Udhusets Gavl, hvor de to Drengene havde staaet for et par Minutter siden.

En sort Streg betegnede Lynets Vej ned til Mælken, der var helt blaa og tilsmudset af det snavsede Vand fra Taget.

Oppe paa Taget laa P. Thomsen og hans Tje-

nestekarle. De stod i Gaardporten lige overfor Udhuset, da Lynet slog ned.

Ad nogle sammenbundne Stiger langedes Spande med Vand af Skolemesterrammen fra Haand til Haand.

Saa kom den gamle Sprøjte raslende, Slangen var selvfølgelig itu; ud af Revnen sivede Vandet, langt mere end gennem Messingtuden.

Hjordkaren, Byens Original, red overtværs paa den ene Gris i Vejgrøften og skreg i vild Sky:

»Uha for vos aa dem te Degnens, Skuelen brænder, Skuelen brænder!«

Naa, den brændte nu ikke denne Gang, takket være P. Thomsen og hans Karles resolute Handlemaade. Taget var desuden gennembledt af den nedstyrtende Regn.

I Løbet af en Timestid var Ilden slukket.

Hjælpsomme som folk var og er paa Landet, var alt bragt paa Plads og Skolen ren og fin inden Solnedgang.

Ovennævnte Hjordkaren, der var halvtosset, havde som Barn, sammen med Faderen, passet Byens løse Kvæg paa den fælles Lod udenfor Byen.

Hun havde som ung Pige faaet et Barn, og det var en stor Skam dengang. Det glemte Karen aldrig.

Dertil kom, at Karen havde faaet Skyld for at have sat Ild paa Huset, hvor hun boede i den ene og en Træskomand i den anden Ende.

Degnen hørte imidlertid Rygter om, at Træskomanden havde forhøjet sin Brandforsikring kort før Branden. Han talte alvorligt med ham.

Resultatet: Karen kom ud og Træskomanden ind i Hullet.

Siden var Karens Mundheld:

»Uha for vos aa dem te Træskomandens!«

Idag var Degnens imidlertid kommet i Forgrunden.

I al den Hurlumhej var Madlavningen til Pinsen skubbet til Side.

Men tøv en Kend – ind ad Skoledøren trinede Pigerne fra Gaardene med stegte Kyllinger, Suppe og Steg; Smedens Kone havde endda bagt en Lagkage.

Nu blev der travlt i Køkkenet.

An Lætes og Else te Pesejllings var snart i fuld Gang med Maden. Raslen af Pander og gryder kaldte Drengene til, og med en stor Mellemmad i Haanden blev jaget ud i Marken for at hente Køerne.

Madam Thorup, der altid holdt til, hvor der var noget paa færde, og P. Thomsens Karle sad i det store Køkken og var i fuld gang med Kaffe og Mellemmader. – P. Thomsen kom selvfølgelig ind til Aftenbordet, hvor de hjemkomne Søkende, Ane og Jens, fik Referatet af Lynnedaslaget.

Madam Thorup var en hyggelig Kone, hun passede Børnene, naar deres Far og Mor var rundt paa besøg i Gaardene.

Hun sad altid i den store Lænestol med sin folderige Nederdel spredt ud paa Gulvet som en Krinoline.

Med det hvide Haar om det røde Ansigt med de smaa Griseøjne, og de fede Hænder, der ustandseligt behandlede Strikketojet, gjorde hun et tilforladeligt og respektindgydende Indtryk paa Børnene.

Praktisk og hensigtsmæssigt var det nu med den folderige Nederdel, for under Lænestolen stod Natpotten. Af og til hed det da ogsaa:

»Aah, bette Johannes, tag mæ lig' Poeten, jæn æ it saa gu'e te aa bok sej mie.«

Poet lod finere, syntes Madam Thorup.

Naar hun hældte Kaffe op, fyldte hun tillige Underkoppen.

»Aah, tu hva', de æ jo kuns te mæ sel«, sagde hun som Undskyldning.

Madam Thorup fortalte Historier og sang for Børnene; særlig var der een om Møllerens Datter, der fik Besøg af Kæresten; den var paa

32 Vers:

Og Mølleren udi Slawsengen laa,
Ojåw, ojåw, ojåw, ojåw, ojåw.

Han hørte saa Datterens Kæreste liste over Gulvet. Paa Faderens Forespørgsel svarede Datteren, at det kun var Katten.

Mølleren var nu engang blevet mistænksom, hvilket næste Linie nok tydeligt fortæller:

Han sagde, den Kat havde Støvlerne paa.
Videnlow, vi den dejligste Vang.

Det sidste Ord trak Madam Thorup ud i en lang, skingrende Tone.

Et lignende Antal Vers havde en anden, dengang saa kendt »traurige Vise« om Hjalmar og Hulda:

Paa grønklædte Bakke sad Hulda og græd;
thi Afskedens Time var nær,
han skulde alt rejse til fremmede Land.

Den ældste Broder Jens kendte alle Versene og sang den for sin lille Bror, siddende paa Skolediget.

Broderen syntes, den var saa sørgelig og græd af Rørelse.

Jens tørrede hans Øjne med Trøjeærmet. Lommetorklæde var en Luksus, som kun blev brugt om Søndagen.

Næsen blev snydt med Fingrene eller i et Skræppeblad. Pigerne brugte en Snip af Forklædet.

Samme Dag, som Lynet slog ned i Skolen, brændte Præstegaarden ved Lynnedslag.

Degnen bemærkede lunt:

»Naar det regner paa Præsten, drypper det paa Degnen.«

At de to Dreng blev reddet fra en brat Død, skænkede de selvfølgelig ikke en Tanke.

Deres omsorgsfulde og kærlige Moder, der havde kaldt paa sine Dreng, takkede i sin Aftenbøn Vorherre for sine Børns vidunderlige Frelse.

Træsko- og spillemand

På Træskomuseet i Gammel Rye findes et helt intakt værksted, hvor der i årene fra først i 1900-tallet produceredes træsko til folk i Hårby og Omegn. Træskomanden var Christian Andersen, som i 1918 sammen med sin kone Sigrød købte et gammelt hus i Hårby, det nuværende Hårbyvej 29, hvor han indrettede værksted og forretning og i en menneskealder forsynede områdets arbejdere og bønder med træsko og træskostøvler. At han valgte Hårby skyldtes en tilfældighed. Efter sin læretid i Glarbo Træskoforretning og efter at have aftjent sin værnepligt i marinen på fregatten »Peder Skram« ville han og Sigrød begynde for sig selv. Huset i Hårby tiltalte dem, og at der var basis for en forretning, viste sig snart. Christian Andersen startede lidt forsigtigt med at lave træsko i sin fritid, mens han om dagen arbejdede ved vejen.

Men forretningen voksede, og der gik kun ganske kort tid inden han holdt op som arbejdsmand og blev træskomand på heltid. Huset, som de havde købt, var gammelt og lidt trangt, så der blev i flere omgange bygget til og om. Først værksted, senere forretning, der blev investeret i maskiner, ganske vist brugte, men så solide at de stadig kunne bruges, da forretningen i 1974 lukkede, og Christian Andersen lod sig pensionere i en alder af 82 år. Det er værkstedet og maskinerne, som i dag kan ses på træskomuseet i Gammel Rye.

En træskomand var i høj grad håndværker. Nogle træskomænd skar selv bundene ud i træ, men Christian Andersen købte færdige

bunde i Svejlbæk og skar så selv læderet ud på en »træhest«. Læderet formedes over en læst, og bunde og læder samledes med ståltråd og klammer. Der blev lavet mange spidstræsko i starten, senere gik man mere over til franske træsko og de allerseneeste år til kaptræsko. Sådan et par håndlavede træsko var slidstærke, og kundekredsen voksede. Christian Andersen leverede træsko til brugerne i omegnen, Nr. Vissing, Foerlev, Mesing, men aldrig til Hårby brugsforening. Der var en slags fredsafale, der respekteredes, så brugsforeningerne ikke hverken træsko eller støvler, men henviste til træskomanden.

Udover at fremstille træsko repareredes der også fodtøj af alle slags. Sko fik nye bunde, hæle flikkedes, og alle slags beslag til træsko solgtes, og med tiden udvidedes sortimentet med både hjemme- og selskabs- og hverdagssko. Og prisen: En forsåling kostede i mange år 1 krone.

Ægtefællerne hjalp hinanden i forretning og værksted, men engang imellem havde Christian Andersen hjælp af Alfred Mortensen fra Nygårde, der ind imellem sine ture med skærsliberbøren havde behov for at tjene en ekstra skilling. Han kom så og tilbød sin hjælp en tid, inden han igen drog ud på vejene.

Ind imellem kneb det med at få penge for leverede varer. Kontant betaling fandtes næsten ikke, alle skulle skrives. Ofte var Sigrød noget urolig, om nu også karlene på gårdene, på godset og mejeristerne huskede at betale inden skiftedag, dvs. 1. maj og 1.

november. Det kunne hælde, at Sigrød måtte slå i bordet for at få folk til at huske at betale, inden de skiftede plads.

Skulle træskoene leveres, blev de sendt med mælkekuskene. Om morgenen leverede Christian Andersen træskoene på mejeriet, og kuskene bragte dem så ud til kunderne. Betaling var der ikke tale om, men man fik et par træsko engang imellem, når der trængtes. Da filmen »Landmandsliv« blev optaget, spillede skuespillerne bl.a. Grethe Thordahl i træsko leveret af Christian Andersen.

Under krigen solgte Christian Andersen kun nødtigt fodtøj til tyskerne, men helt undgå det kunne han ikke. Han gemte lidt efter lidt sit varelager på loftet, så når tyskerne kom i butikken, var udvalget meget sparsomt, mens det for den gamle kunde var noget større. Helt sige nej til at sælge til besættelsesmagten turde han ikke, men vareudvalget kunne gøres yderst beskedent.

I Christian Andersens første år som selvstændig var det imidlertid ikke træskomanden, der sikrede familien en indtægt, så den aldrig manglede noget, men derimod musikeren. Han var ud af en musikalsk familie og spillede allerede som ganske lille sammen med sin far og farbror til bal ude omkring i sognene. Som barn og ung var hans instrument violinen, mens det som voksen mest var trompeten, han mestrede, når han leverede musikken til utallige sølvbryllupper.

Folkedans var populært, og Christian Andersen var fast spillemænd med violinen til Hårby Folkedansere i 20'erne og 30'erne. Der dansedes i forsamlingshuset til violinen til noder samlet fra hans samvær med andre spillemænd. Det er en omfangsrig samling af noder, som Christian Andersen efterlod sig, og som nu befinder sig på Rebild Spillemandsmuseum.

Men også populærmusikken og klassisk musik stod hans hjerte nær. I mange år var han fast medlem af Silkeborg Byorkester og har deltaget i mange af deres koncerter, bl.a. sammen med fotograf Niels Jensen, Galten.

Christian Andersen var født den 14. november 1892. Han havde to døtre: Ingrid Andersen, der i godt 40 år var organist ved Veng og Mesing kirker, og Marie Sørensen, enke efter Henry Sørensen, pedel ved Veng Fællesskole, og i mange år boende på Søballevvej; nu bor Marie i Skanderborg.

Hårbyvej 29, fotograferet i 1981 (V-18/62).

Weston Tæppefabrik

Egnsarkivet i Hørning har bedt om en beretning om en af de virksomheder som gennem årene har haft stor betydning for Hørning kommune, nemlig Weston.

Mange af Hørnings borgere vil stadig have kendskab til Weston. Enten selv eller en i deres familie har i en kortere eller længere årrække været beskæftiget på Weston. De kan have andre erfaringer eller indtryk af fabrikken end jeg selv har, men de er særdeles velkomne til at give udtryk for deres erfaringer er jeg sikker på.

Weston er startet helt tilbage i 1948 af den legendariske og særdeles dynamiske erhvervsmand Knud Hansen. Han startede hjemme i egen kælder oppe i Hasle med at fremstille tæppeløbere på en ny måde, som kaldes tufting. I starten var der hovedsageligt tale om håndarbejde. Senere opfandt

han selv maskiner til både løbere og væg til væg tæpper. Knud Hansen var også den første, eller en af de første, som fandt på at lægge skumbagside på tæpperne, hvilket sidste var stærkt medvirkende til den nærmest eksplosive udvikling som fulgte i de kommende år. Allerede i 1950 måtte han flytte produktionen fra egen kælder til en stor grund på Engtoften i Viby. Her byggede han så den første egentlige fabrik med maskiner som kunne fremstille tæppebaner på hele 4 meters bredde. Senere kom der maskiner som kunne klare helt op til 5 meter brede baner.

Salgets eksplosive stigning over hele Skandinavien medførte udvikling på alle områder, med flere sælgere i både udland og indland, flere medarbejdere i produktion og administration, og med fortsat udbygning af produktionshaller og maskiner. Så da der i begyndelsen af tresserne ikke kun-

ne bygges mere på grunden i Viby begyndte man at se sig om efter et nyt sted egnet til fortsat udbygning og i 1964 fandt man så, at der var en velegnet grund i Høring ved Petersmindevej lige bag KFK. Det var tæt på banen, hvis der senere skulle anlægges spor til transport af tæpperne. At det også skulle vise sig at være tæt på motorvej var næppe i tankerne dengang. Men der blev handlet grund, – og forhandlet med myndigheder. Og byggeriet planlagt, – og første fase kunne gå i gang samtidig med, at produktionen fortsatte for fuld kraft på fabrikken i Viby.

Første sektion som blev opført, er den centrale hal med det buede tag, som blev båret af de længste buer af lamineret træ som dengang kunne fremstilles. Den store spændvidde var nødvendig for at undgå bærende søjler, som ellers ville være i vejen for tuftmaskine og tæppefarvningsanlæg. Tæppefarvning med påtrykte mønstre var den nyeste udvikling indenfor tæppefremstilling, og nok også den vanskeligste rent miljømæssigt, idet det blandt meget andet krævede opførelse af renseanlæg således, at alle fisk i åen ikke skulle dø eller blive til spraglede guldfisk. Også rent teknisk var der mange problemer at løse, og som krævede ansættelse af specialister fra udlandet til at lede processerne.

Alt imens udbygningen fortsatte i Høring, kørte fabrikken i Viby stadig for fuldt tryk, og salget blev udbygget med salgskontorer i praktisk talt hele Europa. Foruden som allerede omtalt Skandinavien med Finland, også England, Tyskland, Schweiz, Østrig, Holland, Belgien-Luxemburg, Frankrig, Italien. Diverse lande som Grækenland, Rusland, Japan og USA var inde som aftagerlande med pæne tal. Spredte forsøg med salg til Sydafrika, Australien og et par andre

oversøiske lande blev aldrig den store succes, men der var stadig nok at tage fat på med salgsarbejde, produktion og udbygning af fabrikken med kontorbygning, EDB-afdeling, fabrikskøkkener til tufting og ikke mindst »præparering« (pålægning af bagside) som foregik i den separate bygning øverst til venstre i billedet, var en stor mundfuld og krævede store investeringer. Men salget gik jo fint og der var fuld damp på overalt. Det var en ulempe, at alle tæpperuller skulle transporteres ind til den gamle fabrik i Viby for at få lagt bagside på. Det var både dyrt og tidkrævende, og kapaciteten kunne ikke følge med, så udbygning var nødvendig og måtte gå videre. Dertil kom opførelse af forbrændingsanlæg med varmecentral, fortsat udbygning af renseanlæg, opbygning af udviklingsafdeling, med designafdeling, med test-afdeling og med utallige andre funktioner som hører til en moderne fabrik.

Endelig i 1972 var fabrikken så vidt, at kontor og administration kunne samles i den nye, flotte kontorbygning på 4. sal over det fuldautomatiske lager af færdigvareruller beregnet til udsækning af afpassede tæpper. Dette var netop centrum i den bærende ide om at levere tæpper i færdige, individuelt afpassede tæppemål overalt i Europa. Så nu så det endeligt ud til, at fremtiden lå lys og lykkelig forude.

Med stor og velbegrunnet forventning til den fremtidige udvikling var der således god grund til at se frem til firmaets 25 års jubilæum i 1973, og der blev da også lagt op til fest. Der blev nedsat en festkomite til forberedelse af den helt store fest for alle medarbejdere i ind- og udland med ledsager. Festen skulle finde sted i Stadionhallen i Århus med spisning og dans til flere orke-

stre, optræden af solister og jeg skal gi' dig. Så alle glædede sig til en stor dag. Der skete så det, at nogle oliesheiker fandt på at dreje ned for oliehanerne, så der blev i hele landet indført bilfri søndage, der blev indført varmerestriktioner. m.m. Vi forespurgte, om vi nu kunne være sikre på varme i hallen!! – Intet problem. Men hvad hændte? Dagen oprandt, og alle mødte op, feststemte og i fineste skrud. – Men hundekoldt, det var der. Nå festen blev holdt, og efterhånden som aftenen skred frem tøede man da lidt op og festen blev i øvrigt ganske vellykket, men gav måske et første varsel om, at koligere tider var på vej.

Og hvilken indflydelse fik oliekrisen så for Weston. Ja i første omgang kørte udviklingen videre, men snart viste det sig, at priserne på råvarer steg kraftigt, med faldende efterspørgsel på gulvtæpper overalt i Europa til følge. Allerede i løbet af det første år måtte op mod halvdelen af Europas tæppefabrikker dreje nøglen om eller foretage drastiske omlægninger. Også herhjemme måtte flere fabrikker helt indstille produktionen. Weston klarede sig så nogenlunde ved at foretage omlægninger af produktprogram og intensivere produktion og administration på alle områder. En afgørende fordel var det for Weston, at man stadig lagde vægt på produktion af heluldne varer og ikke i så høj grad syntetiske varer. Så det lykkedes for ledelse og medarbejdere at skabe rimelige resultater og notere stadig stigende omsætning op gennem halvferdserne og firserne. Alle kunne dog se, at de mange personskift i direktion og ledende personale kunne tyde på »panik før lukketid«, og at resultaterne ikke stod mål med anstrengelserne. Mange initiativer og nyudviklinger gav ikke de ønskede resultater og op gennem firserne

blev markedsforholdene stadig vanskelige. Så da et samarbejde med en stor udenlandsk koncern glippede, måtte man i 1992 gå i betalingsstandsning med rekonstruering for øje. Dette mislykkedes, så i foråret 1993 var industrieventyret Weston endeligt slut. Konkurs var en realitet. Maskiner blev afmonteret og solgt, bygningerne og grunden afhændet, hele personalet blev fyret. Så slut finale på en epoke i Hørnings historie og i mange høringborgeres liv.

Selv om det ikke er et eventyr med lykkelig slutning, ja så har Weston en stor plads i beretningen som en god arbejdsplads, der har haft stor betydning for rigtig mange mennesker først og fremmest i Høring, men også i Århus, Skanderborg, Blegind, Hasselager og mange andre steder i nærmeste omegn. Mange (som også jeg selv i 1967) flyttede i tresserne og halvferdserne deres bolig og familie til Høring og sendte deres børn i Hørnings skoler og sportsklubber mv., købte deres varer i Hørnings butikker og var i det hele taget stærkt medvirkende til hele byens og omegnens liv og udvikling. Set på denne baggrund var Weston en menneskelig succes i højere grad end en økonomisk succes.

I dag har vognmandsfirmaet Frode Laurson A/S overtaget Westons bygninger, som man i forbløffende grad har udvidet med nogle kæmpestore haller, som i dag næsten skjuler de tidligere bygninger hvor vi andre førhen havde vores daglige virke. Det er godt at se, at bygningerne bliver brugt til erhvervmæssige formål, og at de stadig kan være ramme om mange menneskers daglige virke i forhåbentligt mange år frem.

Børge Hansen
Weston medarbejder
1963 – 1993

Aage Pedersen (Karina)

Jeg er vendelbo, udlært i kolonialbranchen, kommis i 8 år, herefter på Djursland Handels- og Højskole på friplads, hvorfor man måtte skrælle kartofler hver dag.

Det hele startede i 1914 hvor jeg som 8-årig kom ind hos isenkrammer Chr. B. Nielsen i Sindal i Vendsyssel. Lønnen var 85 øre om ugen, og de blev altid betalt med 1 krone, hvorefter jeg skulle give 15 øre tilbage, og det lærte mig aldrig at bruge de sidste penge.

Som 14-årig kom jeg i lære i brugsen i Sindal, hvor jeg var i 5 måneder for 35 kr., herfra til brugsen i Hellum, hvor jeg fik den formidable løn af 35 kr. om måneden. Der var jeg i tre år, og det blev måske nogle af mine bedste, da jeg næsten blev optaget i familien. Herfra kom jeg til Tødsø på Mors, hvor jeg var i en brugsforening i fire år. Ønsket var imidlertid en handelsuddannelse, og derfor kom jeg på Djurslands Handelsskole.

Så blev jeg ansat som rejsende hos Springborg i Ålborg, hvor jeg skulle sælge shagpiber, rustfri knive, barberblade mv. Når det gik godt blev der solgt for ca. 150 kr. om dagen, provisionen var 10 %, men et hotelværelse kunne den gang fås for 2 1/2 kr. og et måltid mad for ca. 1 1/2 kr., og når man så ind imellem sov i bilen om natten, kunne det lige gå rundt.

Jeg blev imidlertid så mager, at jeg knap kunne hænge sammen, hvorfor jeg på ny tog job bag disken i Nimtofte, men jeg ønskede at blive selvstændig og købte derfor en tønde land grøn mark i Hørning og fik en lille kemisk fabrik på benene. Min kone og jeg døbte fabrikken »VI-KA«. Det lød så frisk, syntes vi.

I Nimtofte købte jeg en gammel Ford for 500 kr. med 100 kr. i udbetaling og blev dermed min egen mand. Jeg nedsatte mig som »grosserer« i Nimtofte og fik løst »borgerskab«.

For 14.000 kr. købte jeg en villa i Hørning og startede »VI-KA«. Det var i 1933, og samme år blev jeg gift med en pige, der som wienerbarn var kommet til et hjem i Brønderslev, hvor min søster tjente, og på den måde lærte vi hinanden at kende.

Sammen med en apotekersøn fra Gråsten, som jeg havde været på handelsskole sammen med, begyndte vi fremstillingen af kemiske artikler under mærket »Pelikan«. En overgang var der 40 ansatte, men i begyndelsen af 50'erne var der kun prokuristen og en dame tilbage på fabrikken.

30 år gammel blev jeg i 1938 tilbudt en stilling som direktør for Mehls Fabrikker i Århus til 12.000 kr. om året, fri bil og villa i Åbyhøj.

Nå, det var nu ikke lige sagen for mig, og jeg kom ret hurtigt ud af det igen, fordi firmaet året efter likviderede, hvorfor vi flyttede tilbage til virksomheden i Hørning, som vi heldigvis ikke havde solgt.

Man måtte sno sig, tilpasse sig forholdene. Det var jo i 1939, og krigen kom, så vi måtte fremstille til et afspærret marked og bruge de mest uvante råstoffer til bl.a. fremstilling af buddingpulver, hvor hovedbestanddelen var kartoffelpulver. Jeg nåede op på at fremstille 30.000 om dagen, og da freden kom lå jeg med for 86.000 kr. kartoffelpulver, som var indkøbt for 2,20 kr. kiloet, og kun efter store anstrengelser lykkedes det at få det solgt til 30 øre kiloet i København, så det blev en slem bet. I København blev det for øvrigt anvendt som bindemiddel i et eller andet kyllingefoder.

Jeg lå også inde med 1/2 million saltåser,

som havde kostet mig 60.000 kr., og jeg måtte sælge hele partiet til Papirmøllen for 900 kr., så det blev også et slemt smæk.

Hos Singer i København købte jeg nogle brugte symaskiner og startede fremstillingen af madrasser. Hverken min kone eller jeg havde forstand på madrasser, men vi sprættede en fra gæsteværelset op, og derved fik vi lidt indblik i, hvad den indeholdt, og selv om det var en gammel konstruktion, gav den os visse retningslinier, og det blev faktisk grundlaget til en blomstrende virksomhed »Karina Springmadrassfabrik«.

»VI-KA« startede på Fregerslevvej 10 i 1933. Sidst i 30'erne flyttede man til Skanderborgvej.

Karina Springmadrassfabrik startede i 1952, og i tresserne kom handel med møbler ind.

Artiklen er baseret på Aage Pedersens noter, som findes i Egnarkivet. Den giver kun et overfladisk billede af den virksomhed, som Aage Pedersen drev i Hørning gennem mere end 40 år. Vi håber at kunne bringe en uddybende artikel ved en senere lejlighed.

Fregerslevvej 10, VI-KA, (H-40/181).

*At Hånd i Dag
med den hvide Færd
er størrelige
Dagene,
men ligesom Trappen
der skal sig mere,
et sprag med
København stræker.*

*Et Jar er et Ojeblik
for Overgangen
er uoverstigelig
et en Ombudsning.
Det samme gælder
Mærket og Trappen
i et hvidt
Laboratorium.*

*Tidligere Vasker man rorte med Haanden,
indtil man omtrent kunde opgi Haanden.
Nu vasker vi ikke til mere Mønstre -
vi bruger Dags- og Blandingsmaskiner.*

*Så er Skæbnen her i Dags og Solen,
kan symbolisere en smule Frihed -
som bringer Petrikan Billederne Dem Færd -
til nu kan hvert skitende Haar De styre.*

*De kan styre Dem for Skæbnen
og kan styre Dem for Trappen
til de bruger den Blandingsmaskine
og de Blandingsmaskiner.*

*Vi har Det til den Skæbnen
et Ojeblik, for alle til Skæbnen
På den rette Service et en helhed,
som De ønsker en Trappe eller en Løse.*

*Hefter kan ses på arkivet
under: J2004/1 - A-493*

*Det er alle Det til den Skæbnen
et Ojeblik, for alle til Skæbnen
På den rette Service et en helhed,
som De ønsker en Trappe eller en Løse.*

Hørning, min by og egn!

Erindringer fra min fødeegn

Da jeg var barn, var det lykken at høre de gamle fortælle. Min fars gamle farbror var en fantastisk fortæller. Når han fortalte erindringer fra sin barndom, var jeg en ivrig lytter, da hans fortællinger gav mig en fornemmelse af, at fortid og nutid hørte sammen.

Min barndomsby, Hørning, var helt anderledes dengang end i dag. Når jeg tænker tilbage, kan jeg stadig fornemme dens lyde og dufte.

Jeg kan huske, da min far byggede det hus, der blev min barndoms og ungdoms verden. Et godt hjem med åbne marker bag haven, og jernbanen på den anden side af vejen. Der skete altid noget. I min barndom var jernbanen det vigtigste samfærdselsmiddel til Århus og Skanderborg. Næsten al mellembys trafik foregik med tog, og stationen var et vigtigt centrum i byen.

Mit hjem lå i nærheden af Karens Mølle, en korn- og foderstofforretning, som siden er flyttet til Århus havn.. Møllens »tuk-tuk« var lyden, jeg vågnede op til om morgenen, og lyden jeg faldt i søvn til om aftenen. Noget kendt og trygt.

Der var lyden fra smedjen, når den store hammer bankede det glødende jern ud til det, det nu skulle blive – en hestesko måske. Smeden boede naturligvis ved smedjen. Nabo til smeden var cykelhandler og træskomand. Far og søn sad ved bordet foran vinduet og fulgte livet på gaden, mens de lavede træsko. Begge familier boede i huset. En datter fra det hus blev – og har hele livet – været min meget gode veninde.

I byen var også blikkenslager, skomager, bødker, skrædder og andre håndværkere. Alle havde deres bolig ved værkstederne. Der var adskillige købmænd, slagtere og bagere. Jeg kendte alle.

Min fars arbejdsplads – tømrerværkstedet – måtte jeg ikke komme ind i, når maskinerne kørte. Men jeg kan endnu fornemme duften af frisk træ og høre savens hvinen.

Kirkegården var et sted, jeg ofte kom med min far. Min fars forældres grave lå der. Da jeg var syv år, døde min mor. Fra den tid blev det en fast søndagstur. Kirken var også en del af livet. Det er stedet, hvor min slægt i adskillige generationer har samlet sig om glæder og sorger fra dåb over bryllupper til begravelser.

Overfor kirken lå den gamle kro med kro-stuer og rejsestald. Der var også den store sal, hvor vi gik til dans. Det var der vi kom til juletræsfester – og mest spændende – fastelavnsfesten. Det var en fest! Drengene gik rundt i by og opland, klædt i hvide skjorter og bukser med guldguloner. Fastelavnssoldater kaldte vi dem. De sang fastelavnssangen og samlede penge ind til festen. Det var meget spændende, om den »rigtige« dreng spurgte, om man ville være hans dame til festen.

Min skole, nu Bakkeskolen, dengang meget mindre end i dag, lå nær mit hjem. På skolen sad stenen fra den gamle rytterskole, oprettet af Frederik den 4. i 1721 – med strofen, der begynder med ordene: »Halvredsindstyre år, Gud, har du mig opholdet, at ufred, krig og pest, mig intet ondt har voldet«.

I byen lå der nogle få gårde, der var blandt

andre min mors barndomshjem på Adslevvej – Damgård – med storkerede på den stråtekte lade, og min fasters gård – alle i nærheden af kirken. I den gamle del af byen – på Adslevvej – lå og ligger stadig de små, gamle huse.

I omegnen – Bjertrupskoven – med de blå anemoner. Pindsmølle med fiskedammene. Cykelturene gennem Jeksendalen, med saftevand og madpakke. Der var Holmen ved Fregerslevvej, med håndbold- og fodboldbaner, hvor jeg tilbragte megen tid. Mine kammerater og jeg spillede bold og legede der, da vi var børn, og sværmede da vi blev teenagere.

Sommerdage, på cyklen, og så af sted til søen ved Fregerslev. I den sø lærte jeg at svømme. Vi plaskede dagen lang i vore både, hoppede i vandet fra båden, og havde det dejligt. Da jeg var barn, skinnede solen hver dag (næsten).

Sommerbækken, der løb gennem min bedstefars eng, var dejlig. Vand har en vældig tiltrækningskraft for børn. Gummistøvlerne på, og så ud i den brusede forårsbæk.

Vintrene var altid hvide, og der var altid kælke- og skøjteføre dengang. Trafikken på gaderne var kaner, kælken bagefter en kane op ad bakken, og derpå suse rask nedad. Sådan

husker jeg det i dag, men måske har jeg en dårlig hukommelse.

Min by var ikke en køn by, men for mig var det en god og en tryk by. Vi havde meget familie omkring os i gårdene og husene. Min fars familie har i adskillige generationer levet her, og familiegården ved søen er stadig i slægtens eje.

Det jeg har skrevet, er jo meget positivt, da det er set med afstandens briller. Der var jo selvfølgelig også ting et barn var bange for og ked af, men det er så lykkeligt, at det næsten kun er de gode ting man erindrer.

Mine bedsteforældre, faste og mostre med deres familier levede der. Veninder og skolekammerater, i hvis hjem vi kom og gik, det var trygt. For mig betyder menneskene meget mere end omgivelserne.

Alt i alt, min barndoms Hørning var god for mig.

19. marts 1990.

Anna Bøgelund Hansen

Anna B. Hansen har drevet bladhandel på Fregerslevvej

Hørninghus, Stationsvej 8

De unge kommer for at købe lækkert linge, mens de mere modne kvinder går efter klassiske kvalitetstøj hos Axel og Hannelore Larsen i Hørninghus Tekstil på Stationsvej.

FOTO: CLAUDI LARSEN

Hvad forbinder vi egentlig med ovennævnte navn/adresse? Der har i mange år været tekstilforretning, der har også været biograf, og nu er der lejligheder.

Bygningen blev opført som biograf af murermester Frederiksen, Hovedgaard, omkring 1927. Man spillede mest amerikanske stumfilm med fru skomager K. Jensen, Blegindvej 5 ved klaveret. Grundlaget for en biograf var nok for lille på dette tidspunkt, så efter få år stoppede den, og bygningen blev anvendt til andre formål, såsom grøntforretning og slagterforretning.

I besættelsestiden 1940 – 45 havde tyskerne overtaget en del af stedet, og først i 1946 kom der igen gang i biografdriften med Poul Anfelt Møller som leder.

Den 5. august 1947 overtog biografdirektor

Eiler Hytting og frue stedet, og de drev biografen i 20 år, indtil den lukkede. Der var 135 biografæder samt bænke langs væggen, og når der var Morten Korch på plakaten, var der fyldt til bristepunktet. Torsdag, den 17. august 1967 spillede man den sidste forestilling, som var: »Tre Mand frem for en Trolde«.

Eiler Hytting havde tidligere drevet en bagerforretning og conditori i Terndrup nord for Hadsund. Han døde 78 år gammel i 1984, og hans kone døde et par år tidligere. De boede de sidste år på »Præstehaven« i Hørning.

Biografsalen har også til tider været brugt til foredrag og endvidere til kirkosal under kirkens restaurering.

Tekstilforretningens historie går længere tilbage i tiden. I 1918 startede Carl Larsen en forretning på Fregerslevvej i det hus, der

Hørning Biograf skal nedlægges

Lokalerne skal anvendes til
manufakturforretning

HØRNING. Biograf nedlægges af Hørning Biograf og Hørning Biograf. Det er planen at bygningen skal nedlægges og ombygges til en tekstilforretning. Det er planen at bygningen skal nedlægges og ombygges til en tekstilforretning. Det er planen at bygningen skal nedlægges og ombygges til en tekstilforretning.

De gamle lokaler på Stationsvej i Hørning, der har været biografsal siden 1927, skal nedlægges og ombygges til en tekstilforretning. Det er planen at bygningen skal nedlægges og ombygges til en tekstilforretning. Det er planen at bygningen skal nedlægges og ombygges til en tekstilforretning.

Bioplaten i Hørning.

Nederst: Lydanlægget fra Biografen

i dag har nummer 7. Det var en blandet butik med kolonial og andre småting, men altså også en manufakturafdeling.

Handelen med tekstilvarer greb om sig, så i 1942 solgte C. Larsen forretningen på Fregerslevvej, og 1. april 1942 etablerede han en ny forretning med tekstiler på Stationsvej 8 i et lokale på størrelse med en almindelig dagligstue. Efter krigen blev bygningen renoveret, biografen kom i gang igen, og forretningen udviklede sig. C. Larsens søn Axel Larsen kom med i forretningen i 1955, og den blev omdøbt til »C. Larsen & Søn«. I 1964 blev Axel Larsen gift med tyskfødte Hannelore, og hun har siden været med i det daglige arbejde. Carl Larsen var stadig aktiv i forretningen

næsten til han blev 90 år. Den 1. april 1967 kunne man fejre 25 års jubilæum, og da var det Hannelore og Axel Larsen, der stod for ledelsen. Carl Larsen døde senere på året, 93 år gammel.

Der er lavet mange ombygninger gennem årene, bl.a. kunne biografensalen, ved lukningen i 1967, inddrages i forretningen. Også facaden ud mod Stationsvej er ændret til store glaspartier.

I 2001 besluttede Hannelore og Axel Larsen at lukke forretningen, og lørdag den 26. januar 2002 var sidste åbningsdag. Det var ca. 2 måneder før 60 års jubilæet. Herefter blev huset indrettet med lejligheder i det tidligere forretningslokale.

ARKIVERNES ÅBNINGSTIDER

Arkivet i Veng har åbent den 1. torsdag i hver måned fra kl. 18.00 – 21.00, og ellers efter aftale med Jørgen Christensen på tlf. 86 94 37 72.

Arkivet i Hørning, Toftevej 53a, har ligeledes åbent den 1. torsdag i hver måned fra 18.00 – 21.00, og ellers efter aftale med arkivlederen på tlf. 86 92 30 66. Telefontid hver mandag, onsdag og torsdag kl. 10.00 – 12.00.

Efter aftale er der adgang for kørestolsbrugere.

Arkiverne holder lukket i juli måned.

C. Larsens annonce for købmandsforretningen på Fregerslevvej i »Lørdags-Posten, som blev omdelt gratis i hele Hørning og Stilling (1930).

<p>Kolonialafdelingen.</p> <p>„Glamol“</p> <p>Nuttens bedste Desinfektionsmiddel, dræber alle smittebærende insekter og Uld.</p> <p>„Glamol“ anvendes med stor Fordel mod Sygdomme hos Dyr, sæson Kvæg-Errem, Skurv og sabbes Saar samt Mug hos Heale.</p> <p>Har De Smitte i Deres Stald, saa prøv „Glamol“. Lei at bruge.</p> <p>Prøve, Analyse og Pris til Tjeneste.</p> <p>Einførhandlung.</p>	<p>Manufakturafdelingen.</p> <p>Nye, belødnne Maselliner i flotte Menstrer lige hjemkommen. Kunsallkrestof, ulden Masells og Silke, pr. Mtr. 1,75 Kr.</p> <p>Silkestrømper i moderne Farver fra 1,00, 1,10, 1,50, 2,25, 4,00 pr. Par. — Mønterede Strømper, prima Kvalitet 1,55 — 2,50. Stærk Degilstrømpe fra 70 Øre pr. Par.</p> <p>Silke- og Macconderløj i alle Størrelser.</p> <p>Gras Lærredsko med Gummisål, knagode stærk, meget billig.</p>
--	---

A/c Skanderborg Handels- og Landhushandelsbank

Styrelsen for Egnsarkivet i Hørning Kommune

Ikke konstitueret ved redaktionens slutning:

Jørgen Christensen, Vidkærvej 34, Nr. Vissing, 8660 Skanderborg, tlf. 86 94 37 72

Kjeld Nielsen, Parketten 31, 2. mf., 8362 Hørning, tlf. 86 92 22 84

Mona Justesen, Hørninggårdsvej 46, 8362 Hørning, tlf. 86 92 20 55

Erna Bachmann, Ryvejen 43, Hårby, 8660 Skanderborg, Tlf. 86 52 28 06

Erik Kristoffersen, Låsbyvej 109, Veng, 8660 Skanderborg, Tlf. 86 94 36 42

Suppleanter:

Inger Nielsen, Parketten 31, 2. mf, 8362 Hørning, Tlf. 86 92 22 84

Flemming Schreiber Pedersen, Hårbyvej 15, Hårby, 8660 Skanderborg, Tlf. 86 52 58 10

Else Siegel

Repræsentant fra Støtteforeningen:

Grethe Overgaard, Rosenvænget 51, 8362 Hørning, tlf. 86 92 20 04

Repræsentant for byrådet:

Otto Trap Hansen, Kildevej 8, 8362 Hørning

Støtteforeningens bestyrelsesmedlemmer:

Formand:

Grethe Overgaard, Rosenvænget 51, 8362 Hørning, Tlf. 86 92 20 04

Kasserer:

Ejo Bjerregaard, Lucernevænget 5, 8362 Hørning, tlf. 86 92 35 46

Karen Haugaard, Egevangen 9, 8362 Hørning, tlf. 86 92 17 51

Villy Larsen Kjær, Birkevænget 13, 8463 Hørning, tlf. 86 92 15 10

Erna Bachmann, Ryvejen 43, Hårby, 8660 Skanderborg, Tlf. 86 52 28 06

Suppleanter:

Ester Huusmann, Stabelvej 4, Hårby, 8660 Skanderborg, Tlf. 86 95 02 81

Victor Sejersens, Fregerslevvej 43, 8362 Hørning, Tlf. 86 92 10 64

Bente Madsen, Toftegaardsvej 5, 8362 Hørning, Tlf. 86 92 13 23

Kontingentet er kun 80 kr. pr. år.

Arkivet i Hørning kan godt bruge lidt frivillig hjælp en gang imellem. Hvis du er interesseret, kan du ringe til arkivleder Bente Madsen i telefontiden for at aftale nærmere, tlf. 86 92 30 66.

Det er stadig muligt at købe årsskrifter fra årgang 1988 – 2004 og P. C. Norgaards »Erindringer & Arvegodts« samt »79 Præster i Hørning Kommune«.